

Η οθόνη βουλιάζει, σαλεύει το πλήθος...

«Το διαζύγιο της δεκαετίας» και η λαμαργία των ΜΜΕ στα χρόνια της τηλεοπτικής δημοκρατίας και του πολιτικού αναλφαριθμητισμού

της ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΤΖΙΑΝΤΖΗ

Δύο σημαντικοί Αμερικανοί, που το έργο τους έχει επηρεάσει εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο, πέθανε την τελευταία εβδομάδα του Ιανουαρίου, ο πεζογράφος Τζ. Μπ. Σάλιντζερ και ο ιστορικός Χάουαρντ Ζίν. Στην Ελλάδα, την ίδια εβδομάδα, η πιο πολυσυζητημένη είδηση ήταν το δελτίο Τύπου - αγγελτήριο διαζυγίου ενός διάσημου τηλεοπτικού ζευγούς.

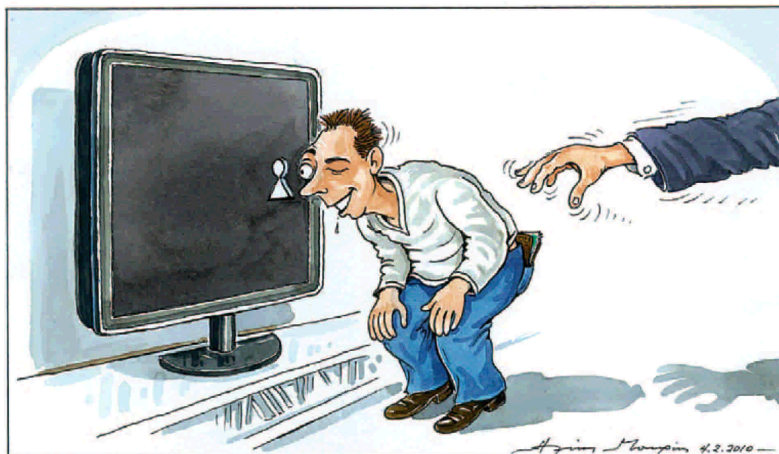
Τα γεγονότα αυτά δεν είναι συγκρίσιμα, όμως συγκρίσιμη είναι η απήχασή τους στο κοινό και η έκταση που τους δόθηκε από αρκετά Μέσα Μαζικής Εντύπου. Και η σύγκριση δείχνει ότι ίσως να ζούμε σε δύο

Στα είκοσι χρόνια της ιδιωτικής ΤV έχουμε δει λαμπερούς γάμους, λαμπερά βαφτίσια, ακόμη και λαμπερούς ξυλοδαρμούς.

κόσμος, σε δύο Ελλάδες. Στην Ελλάδα της σκέψης (και του γραπτού λόγου) και στην Ελλάδα του συνασθήματος (και της εικόνας).

Δεν είναι η πρώτη φορά που η τηλεοπτική ζωή κάποιων «επιφανών» γίνεται μέγα θέμα. Στα είκοσι χρόνια της ιδιωτικής τηλεόρασης, έχουμε δει, συχνά σε απευθείας σύνδεση, λαμπερούς γάμους, λαμπερά βαφτίσια, λαμπερά διαζύγια, ακόμη και λαμπερούς ξυλοδαρμούς. Αυτό που ξεχωρίζει το τρέχον «εθνικό διαζύγιο» είναι ασή' ενός η ταχύτητα διάδοσης της «είδησης» και ασή' ετέρου η σφοδρότητα, η λαμαργία με την οποία εκπλώθηκε το ενδιαφέρον, κυρίως κάποιων καναλιών, για το λαμπερό ζεύγος, ενώ δύο εβδομαδιαία περιοδικά προχώρησαν σε έκτακτες εκδόσεις.

Πάντα και μια τρίτη διαφορά. Η είδηση δεν απασχόλησε μόνο το παραδοσιακό κοινό των κοινοπολιτιστικών εκπομπών, όπως επιβεβαιώνει η πολύ υψηλή τηλεθέαση, το περασμένο Σαββατοκύριακο, του δελτίου του Star, που ήταν σχεδόν εξολοκλήρου αφιερωμένο στο «απόλυ-

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Οι θεμελιακές αξίες της κοινωνίας πεθαίνουν

«Ο Βολταίρος ήταν ο πιο διάσημος άνθρωπος του 18ου αιώνα. Σήμερα το πιο διάσημο "πρόσωπο" είναι ο Μίκυ Μάους», έγραψε πρόσφατα ο βραβευμένος με Πούλitzer δημοσιογράφος Κρις Χέτζες, που υποστηρίζει ότι οι θεμελιακές αξίες μιας ανώτερης κοινωνίας, όπως η ελευθερία, η κριτική σκέψη, η έκφραση της διαφωνίας απέναντι στα κυρίαρχα ρεύματα, η αυτοκριτική, η αμφισβήτηση της εξουσίας, η γνώση της ιστορίας, η διάκριση ανάμεσα στην αλήθεια και στο ψέμα, πεθαίνουν. Η οικονομική κρίση, σύμφωνα με τον Χέτζες, σημαίνει ότι εκατομμύρια άνθρωποι θα περιθωριοποιηθούν, θα χάσουν το σπίτι τους και τη δουλειά τους, θα δουν τον μικρόκοσμό τους να καταρρέει. Είναι οι άνθρωποι αυτοί που μόνον να πωληθεί επιτόκιο ώστε να καταργηθούν οι «ανορθολογικές φροντισιακές», οι λαμαργές και αυτοκαταστροφικές ψευδισθησικές... σε όλο και πιο παράλογες μορφές φηγής» από μια πραγματικότητα την οποία δυσκολεύομαστε να κατανοήσουμε και, πολύ περισσότερο, να αλλάξουμε. Μια μορφή φυγής είναι και η «σελεμπριτομανία», που προφανώς δεν περιορίζεται μόνο στην Αμερική.

το διαζύγιο». Οι οι έχουμε γνώμη για το συμβάν: οι μισοί επικρίνουν τη ζήγος ότι χρόνια τώρα επιδίωκε τη δημοσιότητα, ενώ οι άλλοι μισοί εξανίστανται με την υπερβολική ενασκόληση των ΜΜΕ με μια ιδιωτική υπόθεση.

Πολυμάς είναι ο κορμός αυτής της λουστρασμένης τραγωδίας. Η τηλεοπτική δημοκρατία έβωσε βήμα σε όλο, ακόμη και στον παπά που πάντρευσε το λαμπερό ζευγάρι το 2002! Διαρκής ήταν η αλληλεπροφοδότηση ανάμεσα στην τηλεόραση και στο Διαδίκτυο, π.χ. φήμες και σπασίκες πληροφορίες που μεταδίδονταν σε μια εκπομπή ανέβηκαν μέσα σε ελαχίστα λεπτά σε πολλά ιστολόγια - και ατυστροφός.

Σκοπιμότητα; Διαφημιστικό τρικ; Καταβράσιμος των ΜΜΕ; Το φαινόμενο ξεπερνάει τα πρόσωπα. Η βλα-

κεία, η κοινοτοπία είναι πιο τοξική, πιο διαβρωτική από το κακόβουλο κοινοπολιτικό καθαυτό, μας καθιλώνει στον νηπιακό τρόπο σκέψης, σε μια παιδαριώδη κοσμοαντίληψη.

Για λαϊκή καναλιόση

Το μαζικό ενδιαφέρον για την ιδιωτική ζωή των διασημών δεν είναι καινούργιο φαινόμενο ούτε καλύτερη αποκλειστικά από την τηλεόραση. Οι έρωτες της Μπριζίτ Μπαρντό, όπως και οι εφτά γάμοι και τα διαζύγια της Λίζ Τέιλορ ή το ερώδιλο του Αριστοτέλη Γιάσιση και της Μαρίας Κόλλας ήταν κάποτε το φημιστοί όχι μόνο των λαϊκών περιοδικών, αλλά και των πολιτικών εφημερίδων. Το διαζύγιο του πρίγκιπα Καρόλου και της Νταϊάνας είχε εδάφει τη λαϊκή φωντασία σε όλο τον κόσμο, ενώ, αρκετές δεκαετίες πριν, οι ελληνικές ε-

φημερίδες αφιέρωναν πολλές σελίδες στον «μυθικό πλούτο και αφαντάστου πολυτελείας» γάμο του σάρα της Περσίας Ρεζά Παχλαβί και της όμορφης Σορβίνας το 1951. Ακόμη και ο Στάλιν, όπως γράφτηκε τότε, έστειλε ως δώρο στο ζεύγος ένα «βαρύτερο γούνινο επαναφόριον, του οποίου η αξία υπολογίζεται εις 150.000 δολάρια, και ένα γραφείο διακοσμημένο με μιάρους αδάμαντας» (πηγή: Χρήστος Βασιλόπουλος και Δημήτρης Πετρόπουλος «Μπακάνο του χρόνου», εκδ. Πατάκη).

Η ενσάλωση με τους πλούσιους και διάσημους δεν ήταν κανονική, ίσως να τη διέκρινε και κάποια αθεωήτητα. Πολλά απ' όσα γράφονταν ήταν μυθεύματα, όχι όμως ακριβή (π.χ., περιγραφές σε λαϊκά περιοδικά του προγεμίσματος του βασιλιά Φαρούκ της Αιγύπτου: ορανότα φτες ψωμί με βούτυρο και μαριμελάδα, δώδεκα αυγά, ένα κεφάλι τυρί). Ένα στοιχείο που ξεχωρίζει τη νέα, την τηλεοπτική (και διαδικτυακή) εποχή του κοινοπολιτικού από εκείνη του γραπτού λόγου είναι και το μέγεθος ή μάλλον οι ιδιότητες των ανθρώπων που κατέχουν τον τίτλο του/της «σελεμπριτ». Σήμερα κάποιος θεωρείται «σελεμπριτ» μόνο και μόνο επειδή τα Μέσα ασχολούνται μαζί του. Είναι ένας τίτλος δότος, όχι κατακτημένος και, κυρίως, είναι ένας τίτλος εφήμερος.

Περιορισμένη σημασία έχει η «πολιτική» του αναφέρεται στο «διαζύγιο της δεκαετίας». Το θέμα δεν αφορά μόνο την κοινωνική ευθύνη των ΜΜΕ, αλλά κυρίως έχει σχέση με τη λειτουργία της δημοκρατίας. Στο ενδιαφέρον βιβλίο του «Το τέλος των εφημερίδων» (εκδ. Πόλις) ο Μπέρναρ Πουλέ μιλάει για την «ενήμερωση δύο ταχυτήτων», για μια φηγική και «λαμπερή» ενήμερωση για τους φηγοίς και μια πλούσια για τους πλούσιους. Μόνο που όλο και περισσότερο στρέφονται στο πρώτο είδος ενημέρωσης όχι επειδή εξεθλώνονται οικονομικά, αλλά γιατί επελάσσει ο πολιτικός και ο ιστορικός αναλφαριθμητισμός, ενώ η δημοκρατία, που απαιτεί ενημερωμένους πολίτες, συρρικνώνεται και ως διατηρείται ανέπαφο το κελύφος της.